

Hiroshima/Nagasaki: Mangsa Propaganda Perang?

Oleh

Shakila Yacob

Pada 6hb. Ogos 1945, sebutir bom telah digugurkan di Hiroshima oleh kapalterbang B-29 Amerika Syarikat bernama Enola Gay. Dua hari selepas itu, bom atom kedua telah diledakkan di bandar Nagasaki. Pengguguran kedua-dua bom atom ini telah menandakan bermulanya era senjata nuklear di dunia. Dalam sejarah peperangan dunia tidak pernah berlaku satu serangan yang mengakibatkan bilangan kematian yang sebegitu banyak sebagaimana di Hiroshima. Di Hiroshima dan Nagasaki, limapuluh peratus daripada mereka yang tinggal dalam lingkungan 1.2 kilometer dari pusat pengeboman, mati pada hari yang sama, manakala, 80 - 100 peratus daripada mereka yang terdedah dalam lingkungan ini akhirnya mati akibat kecederaan atau radiasi. Dalam masa lima bulan, bom ini telah mengambil nyawa lebihkurang 140 000 daripada 350 000 penduduk Hiroshima dan 70 000 daripada 270 000 penduduk Nagasaki.¹ Seandainya dibandingkan jumlah kematian penduduk awam yang terbunuh dalam pengeboman kedua-dua bandaraya ini dengan jumlah kematian anggota tentera Amerika semasa Perang Dunia Kedua adalah jauh berbeza iaitu hanya 292 000 ahli tentera dan sangat sedikit penduduk awam.²

Angka ini berbeza dari satu laporan ke laporan yang lain memandangkan ujudnya penapisan di kedua-dua belah pihak sama ada Jepun maupun Amerika Syarikat. Jumlah ini juga meningkat dari setahun ke setahun selepas kajian yang lebih terperinci dapat dilakukan. Hanya beberapa tahun

kemudian barulah rakyat Amerika terutamanya, sedar akan kemusnahan teruk yang di bawa oleh penggunaan bom atom ini. Setelah Brigadier-General Thomas Farrell, penolong pengarah Projek Manhattan³ melawat Hiroshima barulah beliau sedar betapa hebatnya kemusnahan yang berlaku di Hiroshima.

"I fairly well understood from various mid-air photographs that the damage in Hiroshima was enormous, but after coming here and inspecting the scene I have learned that the damage is enormous and beyond description. I think something so horrible should never be used again."⁴

Bagi Amerika, pengeboman ini menandakan berakhirnya Perang Dunia Kedua, sebaliknya, bagi mereka yang terselamat tetapi terdedah kepada bahaya pengeboman ini (dikenali sebagai *hibakusha*) penyeksaan bermula daripada tarikh 6hb. Ogos atau 9hb. Ogos 1945. Hari ini, terdapat lebih kurang 350 000 yang terselamat tetapi telah terdedah kepada bahaya kedua-dua pengeboman ini.⁵

Banyak yang telah diperkatakan dan dipersoalkan mengenai keputusan Amerika ini. Artikel ini bertujuan untuk mengkaji sejauh manakah sejarah perhubungan Amerika-Jepun telah mempengaruhi keputusan Amerika menggugurkan bom atom ke atas kedua-dua bandaraya tersebut. Artikel ini juga akan memerihalkan dengan terperinci keengganan Amerika memahami atau mengiktiraf budaya politik Jepun terutama sekali berhubung dengan isu Maharaja. Sorotan ini juga ingin memperlihatkan bagaimana sejak awal lagi hubungan Amerika-Jepun didalangi oleh unsur perkauman. Selain dari itu, apa yang ingin dipersoalkan adalah cara pucuk pimpinan Kuasa Bersekutu, Soviet Union dan terutamanya Amerika Syarikat menangani isu ini. Kenapakah alternatif lain terutamanya strategi diplomatik tidak dipertimbangkan terlebih dahulu sebelum keputusan pengeboman dibuat dan apakah wujud motif-motif di sebaliknya sehingga menjadikan penduduk Hiroshima dan Nagasaki sebagai mangsa keadaan?

SEJARAH PERHUBUNGAN JEPUN - AMERIKA

Sejarah hubungan Jepun-Amerika boleh dikatakan sebagai "hubungan bermusim", ada kalanya baik dan adakalanya buruk sehinggalah tamatnya Perang Dunia Kedua. Walau bagaimanapun, sejak pendudukan Amerika sehinggalah hari ini Jepun telah berusaha memelihara persahabatannya dengan Amerika. Sejak abad ke 17, Jepun hanya membuka satu pengkalan perdagangan Belanda di pelabuhan Nagasaki. Selama 200 tahun (1639 - 1854) Jepun mengamalkan polisi *sakoku* iaitu dasar tutup pintu dan terus memencilkan diri daripada dunia barat. Hanya sebilangan kecil rakyat Belanda di benarkan menjalankan aktiviti perkilangan di Kepulauan Dejima.

Pada 1791, kapal Amerika yang pertama, Lady Washington di bawah Kapten John Kendrick telah berlabuh di pelabuhan Jepun tetapi tidak dibenarkan berdagang. Antara 1797 sehingga 1809, rakyat Amerika hanya merupakan pelawat ke gudang-gudang Belanda di Kepulauan Dejima berhampiran Pelabuhan Nagasaki. Walau bagaimanapun, semasa Perang Napoleon, pihak Belanda terpaksa menyewa kapal Amerika bagi membawa barangan mereka ke Nagasaki. Dengan ini, sepanjang Perang Napoleon, kapal-kapal Amerika terus pergi ke Nagasaki di bawah piagam Belanda. Menjelang 1830-an minat terhadap Jepun mula bercambah dan pada tahun 1840-an dengan pertumbuhan pesat perdagangan China, maka, pembukaan Jepun tidak dapat dielakkan. Kerajaan Amerika sebenarnya telah cuba seawal-awal tahun 1815 untuk mengadakan hubungan rasmi dengan Jepun atas alasan menjadi tugas dan tanggungjawab Amerika Syarikat untuk membawa Jepun ke dalam lingkungan negara yang bertamadun.

"Americans viewed the peoples of China and Japan as dominated by oppressive governments and burdened with degrading customs. They wanted to extend commerce and lead the nations of East Asia into the mainstream of human progress."

Menjelang 1840-an, Amerika dilanda semangat perluasan, maka, usaha-usaha mengadakan hubungan dengan Jepun bercambah semula. Pada tahun 1846 dan 1849, kapal-kapal laut Amerika memasuki pelabuhan Jepun tetapi telah mendapat layanan yang buruk. Expedisi pertama oleh Commodore James Biddle dan expedisi kedua oleh Commodore James Glynn menemui kegagalan. Menurut Glynn, "hanya melalui paksaan Amerika Syarikat dapat mengubah sebuah kerajaan yang pentingkan diri sendiri menjadi sebuah republik bebas".⁷ Pada masa ini juga Amerika telah memperolehi jumlah dagangan yang besar di Atlantik dan ini telah menjadikan Asia Timur semakin menarik dan mencabar.

"Japan in particular seemed a mysterious archipelago, a land of paradox. Filled with an intelligent and frugal people, it was governed by a cruel despotism, one that practiced barbarism, duplicity and treasury".⁸

Rata-rata inilah merupakan imej yang dibawa oleh mubaligh-mubaligh, pegawai-pegawai tentera laut, dan pengembara Amerika. Walau bagaimanapun, pandangan ini menimbulkan keinginan di kalangan sesetengah rakyat Amerika untuk mengadakan hubungan dengan Jepun. Menjelang pertengahan abad ke 19, perubahan dalam minat perluasan menjadikan Jepun lebih menarik. Banyak pihak yang mula menaruh minat ke atas Jepun. Pegawai-pegawai tentera laut umpamanya berharap kejayaan mereka menembusi tembok Jepun akan menaikkan prestij mereka dan Amerika, manakala, mereka yang terlibat dalam industri perikanan paus

pula berharap untuk mendapatkan tempat perlindungan di pelabuhan Jepun. Bagi golongan pedagang dan peniaga yang tertarik dengan pertumbuhan dagangan di China pada 1840-an, ingin meraih keuntungan dagangan yang boleh ditawarkan oleh Jepun.

Kedatangan Commodore Mathew Perry pada 1854 telah membuka Jepun kepada dunia barat. Pentadbir Jepun yang bimbangkan pengulangan episod Perang Candu di Empayar China serta ugutan Perry bahawa Jepun akan mengalami nasib yang sama dengan Mexico telah membawa kepada termetrainya Perjanjian Kanagawa. Antaranya, perjanjian ini menyediakan perlindungan bagi anak kapal Amerika, pembukaan dua pelabuhan di mana kapal Amerika boleh mendapatkan arang, kayu, air dan bekalan serta hak meletakkan sebuah pejabat konsular di pelabuhan ini. Mengikuti Perry, Perjanjian Kanagawa adalah,

"...a mere commencement in bringing a mighty empire into the family of nations and within influence of our benign religion."⁹

Pada 1856, Konsul Amerika yang pertama Harris Townsend tiba di pelabuhan Shimada dan berjaya merundingkan perjanjian dagangan yang membuka Jepun kepada kuasa-kuasa asing. Pada tahun 1859, Harris menjadi Konsular Amerika yang pertama di Jepun dan membuka sebuah suruhanjaya di Tokyo. Antara 1858 hingga 1868, Jepun menghadapi era yang penuh dengan kekacauan disebabkan pertembungan dengan orang-orang asing di pelabuhan-pelabuhan terbuka serta peralihan ekonomi yang berlaku. Rata-rata rakyat Jepun pada masa ini terbahagi kepada dua golongan iaitu mereka yang menyokong polisi buka pintu (*kaikoku*) dan mereka yang ingin terus memencilkan diri berlandaskan slogan popular *Joi* iaitu halau atau usir "barbarians". Penyokong utama *Joi* adalah pihak Samurai yang tinggal di daerah Satsuma dan Choshu.¹⁰ Walau bagaimanapun, anehnya, kumpulan yang sama akhirnya memainkan peranan penting dalam menyokong polisi modenisasi barat semasa Era Pemulihan Meiji 1868.

Menjelang 1889, Perlembagaan Meiji yang digubal telah menjamin hak-hak popular, menubuhkan sebuah Diet dan Dewan Perwakilan. Hanya dalam setengah abad sahaja Jepun mampu berubah dari sebuah masyarakat feudal kepada sebuah negara moden. Transformasi yang dialami oleh Jepun mula mengubah imej Amerika terhadap Jepun. Mubaligh-mubaligh, pengembara dan diplomat-diplomat mula melihat Jepun dengan cara dan persepsi yang berbeza menjelang 1870-an dan 1880-an. Mereka mula menerima keptimpinan Jepun dan sekali lagi mubaligh-mubalighlah yang memainkan peranan mengubah imej Jepun di kalangan rakyat Amerika. Penyebaran agama Kristian menjadi semakin hebat apabila Maharaja Jepun

membatalkan akta anti-Kristian. Pada masa yang sama bermulalah aliran masuk pelajar-pelajar Jepun ke Amerika. Rata-rata rakyat Amerika menerima mereka tetapi sebaliknya muncul semangat anti-China di sepanjang Pantai Pasifik yang menganggap mereka sebagai imigran kelas rendah.

Pada era 1870-an dan 1880-an, Jepun mula menjalankan perluasan wilayah. Oleh kerana, Amerika merasakan mereka tidak mempunyai kepentingan di Jepun, maka, tidak ada sebarang reaksi terhadap aktiviti perluasan ini. Jepun telah berunding dengan Rusia mengenai Kurile dan Sakhalin dan menghantar ekspedisi ke Formosa pada tahun 1874 serta membuka Korea pada tahun 1876. Ketegangan hubungan dengan China bermula apabila Jepun menuntut Ryukyu dan menjalankan penguasaan ke atas Korea. Di saat ini, hubungan di antara Jepun-Amerika adalah sangat baik. Walau bagaimanapun, ini hanya sementara sahaja kerana jarak yang jauh di antara mereka menyebabkan belum ada pertembungan kepentingan yang berlaku.

Isu besar yang kemudiannya menjadi ujian hubungan Jepun-Amerika adalah pengubahsuaian perjanjian. Selama dua dekad, isu ini menghantui hubungan kedua-dua negara. Jepun mula melihat ketidaksamarataan ini sebagai sesuatu yang menghina dan menjatuhkan maruah negara serta bangsanya. Perjanjian berat sebelah ini mula menjadi isu politik di Jepun. Pihak British dan Amerika enggan melayani usaha-usaha Jepun untuk menuntut perjanjian yang lebih adil. Walau bagaimanapun, pada tahun 1889, Amerika Syarikat dan Jerman telah menandatangani perjanjian yang memberikan otonomi tarif dan hak wilayah asing yang lebih memihak kepada Jepun. Pada masa yang sama, Wakil Amerika yang baru John Franklin Swift tiba di Jepun. Swift merupakan seorang yang prejudis terhadap orang timur. Pada tahun 1880-an beliau sangat aktif dalam usaha menghadkan imigrasi orang China ke Amerika. Beliau membantah perjanjian 1889 dan mendakwa ini akan membuka pintu bagi imigrasi Jepun. Beliau berjaya mempengaruhi James G. Blaine, Setiausaha Negara di bawah Harrison untuk mendapatkan syarat-syarat yang lebih baik bagi Amerika. Apabila British menandatangani perjanjian tersebut ia menamatkan hak wilayah asing, begitu juga dengan Amerika yang pada masa yang sama telah memasukkan peruntukkan kuasa mengawal imigrasi Jepun. Ini menandakan saat-saat berakhirnya persahabatan Jepun-Amerika. Pada era ini hubungan antarabangsa mula berubah, jarak yang dahulunya jauh mula dekat, maka, pertembungan dan perselisihan kepentingan tidak dapat dielakkan lagi. Sekali lagi, bermulalah era ketegangan.

Di era ini orang-orang seperti Brook Adams dan Alfred Thayer Mahan mula menganjurkan perluasan kuasa. Semangat Takdir Ketara (Manifest Destiny) mula bertuip dan orang-orang Timur di anggap sebagai beban

orang putih (*white man's burden*). Menurut Cecil Rhodes, menjelang 1890-an, negara-negara yang telah sampai ke puncak tamadunnya mula mengawal negara atau bangsa yang tercicir.¹¹ Pada tahun 1900, Senator A.J. Beveridge mengumumkan, ketamadunan dunia adalah misi negara kita yang telah dianugerahkan oleh Tuhan.¹²

"Racist assumptions brought worries over the intermingling of superior and inferior peoples and focused attention on the need to maintain the strenght of the west."¹³

Walau bagaimanapun, di saat ini Doktrin Monroe yang menyarankan tradisi pengecualian dan Amerika sebagai simbol demokrasi dan kebebasan terus menjadi pegangan pemimpin Amerika pada tahun 1890-an. Jepun pula, pada masa ini cuba mencontohi Barat dan menjalankan dasar perluasan kuasa. Kemenangan Jepun dalam Perang Cina- Jepun membawa kepada penjajahan Taiwan dan pengaruh yang lebih besar di Korea. Kerajaan Jepun juga menggalakkan penghijrahan rakyatnya ke California, Kepulauan Pasifik dan Amerika Latin. Pada tahun 1897, masalah Hawaii pula menimbulkan krisis di antara Jepun dan Amerika. Walaupun banyak pihak di Amerika (terutamanya golongan peniaga Amerika di Hawaii) mengharapkan campur tangan di Hawaii selepas berlakunya Revolusi di negara itu pada Januari 1893 tetapi Presiden Cleveland enggan campur tangan. Pada pertengahan 1880an keperluan buruh di ladang-ladang tebu Hawaii telah menggalakkan penghijrahan beramai-ramai imigran Jepun. Oleh itu, pada 1890an imigran Jepun menjadi sebahagian besar daripada jumlah penduduk di pulau tersebut. Pada awal 1897, kerajaan Hawaii yang ingin menghadkan pengaruh Jepun telah menghantar mereka balik. Kerajaan Jepun sudah tentu bertindak balas dengan menghantar sebuah kapal perang dan nota bantahan. Bagi Jepun, Hawaii merupakan percubaan baginya meluaskan pengaruh di Pasifik, manakala, bagi imperialis Amerika penjajahan Hawaii merupakan langkah ke arah perluasan di Pasifik. Walau bagaimanapun, Jepun akhirnya akur apabila Amerika berjanji untuk menghormati haknya di Hawaii.

Kemenangan Amerika dalam Perang Sepanyol-Amerika telah membawa kepada penjajahan Filipina. Sekali lagi, ini merosakkan rancangan Jepun untuk meluaskan kuasa di Pasifik. Di sebabkan Jepun sedar ia memerlukan kerjasama Amerika, maka, ia tidak mencabar pendudukan Amerika di Filipina. Roosevelt yang menjadi Presiden Amerika pada tahun 1901 telah menghantar Setiausaha Perangnya William Howard Taft ke Jepun untuk berunding dengan Perdana Menteri Katsura. Melalui rundingan ini, Jepun mengesahkan pendudukan Amerika di Filipina dan Amerika pula mengesahkan dominasi Jepun di Korea.

Malangnya sekali lagi hubungan Jepun-Amerika menjadi renggang, apabila pada awal 1900 beberapa siri rusuhan anti-Jepun mula berlaku di California. Ini di sebabkan peningkatan bilangan imigran Jepun di California. Kekurangan buruh murah yang sebahagiannya di sebabkan oleh Chinese Exclusion Act 1882 telah menyediakan peluang bagi buruh Jepun yang sanggup bekerja keras. Contohnya pada 1904 terdapat lebihkurang 15 000 rakyat Jepun yang telah memasuki Amerika.¹⁴

"The success of these immigrants as agriculturalists, the apparent threat which they posed for white labor, and the fact that they had a different culture combined to make them a minority group singled out by racist elements".¹⁵

Sebenarnya suara-suara anti-Jepun mula kedengaran di California seawal-awal tahun 1887 lagi, tetapi tindakan hanya diambil pada 1905 selepas penubuhan "Asiatic Exclusion League" di San Francisco serta kejayaan mereka memperolehi kuasa politik.¹⁶ San Francisco merupakan tempat tumpuan imigran Jepun. Pada Oktober 1906, Badan Pendidikan San Francisco telah mengasingkan kanak-kanak Jepun di sekolah-sekolah rendah bandaraya tersebut. Jepun telah membuat bantahan melalui Dutanya Aoki Shuzo. Hubungan ini semakin buruk apabila pada Mei 1907 berlaku mogok jalan dan jalan keretapi yang meninggalkan kesan ke atas perniagaan rakyat Jepun di sana. Pada masa yang sama, kemenangan Jepun dalam Perang Rusia-Jepun telah menimbulkan kembali "...fears of a yellow peril"¹⁷ yang menjadi isu politik penting California. Sejak awal 1913, badan perundangan di California mula merangka undang-undang tanah asing untuk menyekat pihak Jepun daripada memiliki tanah atau menyewa tanah selama lebih dari tiga tahun. Malahan, dalam kempennya pada 1912, Woodrow Wilson telah menulis kepada bekas Ketua Bandar San Francisco mengatakan sokongan beliau terhadap polisi pengecualian imigran Jepun ke Amerika dengan alasan mereka tidak boleh "blend with the caucasian race".¹⁸

Ramai rakyat Amerika yang bimbangkan pegangan hartanah terutama ladang-ladang oleh pihak Jepun yang telah mendorong Senat California meluluskan Webb-Heney Alien Land Act. Pada tahun 1924, Kongres telah meluluskan Akta Imigran yang melarang kemasukan imigran Jepun di masa akan datang. Kemarahan Jepun diapikan lagi apabila Mahkamah Agung Amerika Syarikat pada tahun 1925 telah meluluskan pemberian kewarganegaraan Amerika kepada semua bangsa asing yang berkhidmat di bawah tentera Amerika semasa Perang Dunia Pertama kecuali rakyat Jepun. Sehingga bermulanya Perang Dunia Pertama di Eropah pada 1914, layanan terhadap imigran Jepun terus menjadi isu utama antara Tokyo dan Wash-

ington. Di sebabkan kedua-dua kerajaan ingin mengelakkan perselisihan, langkah-langkah tertentu di ambil oleh kedua-dua negara bagi menyelesaikan masalah ini. Pada masa yang sama, kejatuhan kerajaan Manchu dan penubuhan sebuah Republik di China pada tahun 1911 telah mengubah pandangan Amerika kepada pro-China dan anti-Jepun. Sikap ini jelas dipamirkan di kalangan pentadbir Amerika dan juga media massa. Jelas di sini, sentimen perkauman tidak boleh di abaikan dalam usaha kita mengkaji keputusan dasar luar Amerika terutama sekali berhubung dengan negara Timur Jauh.

Menjelang 1905 hingga akhir Perang Dunia Kedua, kepentingan Amerika dan Jepun di Asia Timur dan barat Pasifik mula bertembung. Jepun semasa Perang Dunia Pertama telah mengambil kesempatan untuk mengukuhkan kedudukannya di China dan ini meningkatkan kebimbangan Amerika. Presiden Wilson gagal dalam usahanya menyekat tuntutan Jepun semasa Persidangan Versailles. Walaupun, hubungan kedua negara adalah baik pada dekad 1920-an tetapi menjelang era kemelesetan keadaan menjadi semakin tegang. Pada masa ini, banyak Perjanjian berat sebelah yang dikenakan ke atas Jepun. Persidangan Washington 1921-1922 telah membawa kepada termetrainya Perjanjian Kuasa Lima Laut di mana Jepun telah dipaksa menerima nisbah kapal perang yang lebih rendah iaitu 5:3. Jepun juga pada masa yang sama menyatakan persetujuannya tidak akan menubuhkan pengkalan baru di Pasifik. Kejayaan diplomatik pihak Amerika dalam memaksa Jepun menerima nisbah yang lebih rendah ini adalah dengan bantuan, ".....the charismatic cryptanalyst Herbert O. Yardley and his assistants whose solution of coded Japanese diplomatic messages told American negotiators just how far they could push the Japanese."¹⁹ Malahan, apabila Yardley dibuang kerja semasa era kemelesetan, beliau telah menerbitkan sebuah buku pada tahun 1931 mendedahkan segala cerita di sebalik pintasan kod Jepun ini. Sudah tentulah ini membawa malu kepada pegawai-pegawai Jepun dan muncul bantahan dari pihak media massa Jepun. Peristiwa ini telah memburukkan hubungan Amerika-Jepun.

Dalam Perjanjian Empat Kuasa iaitu Jepun, Britain, Amerika Syarikat dan Perancis bersetuju menghormati hak masing-masing di Pasifik. Dalam Perjanjian Sembilan Kuasa pula, polisi Buka Pintu disahkan dan semua setuju untuk menghormati kemerdekaan China dan hak wilayahnya. Kuasa-kuasa ini bersetuju mengujudkan peluang yang samarata dalam ekonomi serta tidak menuntut sebarang keistimewaan daripada China. Perluasan Jepun di utara China, Korea dan Manchuria membimbangkan Amerika (berbanding Britain dan Perancis) kerana tempat ini merupakan tumpuan aktiviti Amerika di Asia Timur. Pada masa ini Amerika mempunyai banyak kepentingan di China ekoran kejayaan Setiausaha Hay melancarkan polisi

buka pintu di China pada 1899-1900. Bagi pihak Jepun, faktor dalam dan luar mempengaruhi niat perluasan mereka di Asia dan Pasifik. Kejayaan Chiang Kai Shek dan parti Kuomintang yang meningkatkan semangat nasionalisme China serta sentimen anti-asing pada penghujung 1920-an menyebabkan Jepun bimbang akan cabaran China terhadap kepentingannya di Asia Timur. Begitu juga dengan perkembangan kuasa Komunis China di utara China. Pertembungan kepentingan antara Rusia-Jepun juga berlaku tetapi dengan kemenangan Jepun dalam Perang Rusia-Jepun 1904-1905 serta Revolusi 1917 yang berlaku di Rusia telah menghalang Rusia dari mencabar Jepun. Walau bagaimanapun, pengukuhan kuasa oleh Komunis di bawah Lenin dan Stalin, terutamanya pembangunan perindustrian di bawah Stalin serta kekuatan tentera Soviet mula mengancam kepentingan dan keselamatan Jepun. Pada 1939-1941, kejayaan Kuasa Paksi di Eropah telah melemahkan Britain, Perancis dan Soviet untuk menghalang perluasan Jepun. Oleh itu, Jepun menggunakan peluang keemasan dengan keasyikan kuasa Eropah di tempat lain untuk meluaskan pengaruhnya di Asia.

Sama seperti yang dilaungkan oleh Amerika dalam slogan Manifest Destiny, Jepun percaya mereka merupakan pemimpin Asia. Mereka mula melaungkan slogan Lingkungan Kemakmuran Bersama Asia Timur bagi memajukan idealogi ini. Pengukuhan kuasa tentera dalam kerajaan Jepun juga banyak mempengaruhi dasar luar Jepun. Masalah ekonomi yang melanda serta aspirasi Jepun merangsangkan perluasan Jepun pada tahun 1930-an. Tanah yang tidak subur lagi terhad, kadar penduduk yang tinggi, pertumbuhan pesat industri menyebabkan Jepun menghadapi masalah bekalan bahan mentah. Kemelesetan dunia memburukkan lagi keadaan. Kebanyakan negara termasuk Amerika telah mengenakan kadar tarif yang tinggi serta menyekat pengimportan barangan Jepun. Dengan ini, perdagangan luar Jepun jatuh 50% daripada 1929 hingga 1931. Washington telah memberitahu Tokyo keinginan untuk memutuskan Japanese-American Commercial Treaty 1911 pada tahun 1939 kerana kebanyakan galian yang dieksport ke Jepun telah digunakan bagi membuat alat-alat peperangan.²⁰

Maka, demi keselamatan negara dan kemakmuran ekonomi, Jepun harus menjalankan perluasan kuasa di Asia Timur dan Barat Pasifik. Melalui Lingkungan Kemakmuran Bersama Asia Timur, Jepun dapat memperolehi bekalan bahan mentah bagi perindustrian berat dan jentera ketenteraannya. Berdasarkan alasan-alasan inilah Jepun merasa penting baginya menjalankan perluasan dan mempertahankan kedudukan Jepun di Manchuria, Korea dan China.

Semasa era kemelesetan di bawah pemerintahan tentera Jepun, hubungan Jepun-Amerika semakin tegang. Insiden di Manchuria 1931-1933 menjadi permulaan. Tentera Jepun menggunakan peluang peristiwa letupan di Jalan keretapi Manchuria Selatan di utara Mukden pada September 1931 sebagai alasan untuk melancarkan serangan ke atas Manchuria. Pada awal tahun 1932, Jepun menjalankan tindakan ketenteraan ke atas China berdekatan dengan Shanghai. Kerenggangan hubungan antara Jepun dan Amerika Syarikat dapat dilihat dalam masalah China. Sebelum itu, Amerika Syarikat di bawah pimpinan Presiden Franklin D. Roosevelt telah mengamalkan dasar isolasi tetapi pada masa yang sama telah memberi bantuan alat peperangan kepada Britain dalam Perang Dunia Kedua. China di bawah pimpinan Chiang Kai Shek mula membuat persediaan bagi mengujudkan sebuah kesatuan China. Bagi menghentikan perkembangan ini, Jepun telah menggunakan pertembungan segelintir orang di Jambatan Marco Polo berdekatan Peiping pada Julai 1937 sebagai alasan untuk menyerang China secara habis-habisan. Walaupun Chiang Kai Shek membalas serangan, namun Jepun pada akhir bulan Julai, berjaya menakluki Peking dan Tientsin. Shanghai telah dibom dan Nanking pula di tawan. Chiang meminta bantuan Amerika, walaupun Amerika bersimpati tetapi keadaan tidak membenarkannya untuk campurtangan.

Pada tahun 1930-an Jepun telah bersekutu dengan Jerman dan Itali. Menjelang 1940-41, ketiga-tiga Kuasa Paksi ini merupakan satu kombinasi yang membahayakan dan membimbangkan. Di sebabkan kebanyakan negara Eropah telah dijajah atau terus berjuang mempertahankan negara mereka daripada Jerman dan Itali, maka, hanya Amerika sahaja yang mampu mencabar Jepun. Kejatuhan Perancis pula memudahkan Jepun untuk mencerooboh bahagian utara IndoCina Perancis pada September 1940. Pada Julai 1941, peperangan antara Rusia-Jerman telah membantu mempertahankan Jepun daripada serangan Soviet di utara dan Jepun terus menjajah Indo-Cina. Walaupun Jepun tidak berjaya sepenuhnya mengalahkan tentera Cina secara keseluruhannya, tetapi kejayaannya membahayakan kepentingan semua negara yang aktif di Timur Jauh. Sekali lagi, rakyat Amerika bersimpati dengan China. Pembunuhan dan kekejaman yang dijalankan oleh Jepun bukan sahaja terhadap rakyat China tetapi juga terhadap mubaligh, pengembara dan peniaga Amerika telah membangkitkan perasaan anti-Jepun. Pengeboman Panay sebuah kapal Amerika pada Disember 1937 yang menyebabkan dua orang terbunuh dan tiga puluh empat tercedera telah mengangkan lagi keadaan. Jepun meminta maaf dan membayar ganti rugi sebanyak \$2 juta. Sekali lagi, Amerika mengelak peperangan dengan Jepun kerana menganggap Jerman dan Itali lebih membahayakan. Walau bagaimanapun, Roosevelt telah menghantar surat

kepada pengeluar dan pengeksport kapal terbang, alat ganti kapal terbang, bom agar tidak menjualkannya kepada mana-mana negara yang menjalankan pengeboman ke atas penduduk awam. "Moral embargo" ini sebenarnya ditujukan kepada Jepun.

Pada Julai 1939, Setiausaha Negara Hull menghantar notis bahawa Amerika Syarikat akan membatalkan perjanjian perdagangan dengan Jepun pada Januari 1940. Pada September 1940, apabila tentera Jepun mencerooboh ke utara Indocina, Roosevelt mengumumkan sekatan ke atas eksport besi dan keluli ke Jepun. Pada masa yang sama, Amerika memberi pinjaman \$25 juta dan kemudiannya \$100 juta kepada China. Pada 1940-1941, Amerika Syarikat meletakkan angkatan lautnya di Pearl Harbour, Hawaii untuk menghalang tindakan agresif Jepun di barat Pasifik. Amerika juga memberikan bantuan Sewa-Pinjam kepada China. Pada April 1941, Roosevelt membenarkan pegawai-pegawai tenteranya meletakkan jawatan dan berkhidmat dengan "Flying Tigers" bawah pimpinan Kolonel Claire L. Chennault dalam Chennault's Volunteer Air Force untuk membantu China menentang Jepun.

Pada Julai 1941 apabila angkatan Jepun mencerooboh kesemua Indocina, Roosevelt mengumumkan tindakan yang drastik iaitu membekukan kesemua aset Jepun di Amerika Syarikat. Dengan ini, hubungan dagangan dan kewangan Jepun telah jatuh ke tangan Amerika. Tindakan ini dikuti oleh Britain dan Belanda. Roosevelt mencadangkan satu kompromi di mana sekiranya Jepun menarik diri dari China dan Indocina, Amerika akan membantu Jepun memperolehi bahan mentah.²¹ Jepun hanya bimbangkan bekalan minyak kepada tenteranya akibat pembekuan ini kerana ini bererti gagallah matlamatnya untuk menyelesaikan masalah China dan mengujudkan Lingkungan Kemakmuran Bersama Asia Timur.

Pagam Atlantik yang dibentuk semasa Persidangan Atlantik pada Ogos 1941, Roosevelt memberi amaran keras kepada Jepun agar tidak meneruskan rancangan ketenteraanya. Pada masa yang sama, Amerika mengadakan usaha diplomatik bagi menyelesaikan perbezaannya dengan Jepun secara aman. Sepanjang 1941, Setiausaha Hull menjalankan 40 atau 50 persidangan dengan Duta Jepun Kichisaburo Nomura. Pada bulan November Jepun menghantar Saburo Kurusu bagi membantu Nomura. Sepanjang perundingan ini, masalah China menjadi batu penghalang. Jepun enggan melepaskan China manakala Amerika sanggup membatalkan had-had ekonomi atau sekatan dagangan tetapi enggan melepaskan China kepada Jepun.

Perdana Menteri Konoye mencadangkan penjumpaan peribadi dengan Roosevelt melalui Duta Jepun Nomura bagi menyelesaikan persoalan China

tetapi telah ditolak oleh Amerika. Roosevelt pada mulanya setuju tetapi dihalang oleh Setiausaha Negara Hull yang mengatakan syarat-syarat penyelesaian harus ditentukan terlebih dahulu. Keengganan Roosevelt bertemu dengan Perdana Menteri Jepun sering juga disebut sebagai salah satu punca serangan Jepun ke atas Pearl Harbor. Jepun sebenarnya tidak mempunyai pilihan iaitu sama ada mengalah atau melawan. Kegagalan kerajaan Konoye menyelesaikan masalah ini telah membawa kepada kenaikan kerajaan tentera bawah pimpinan Jeneral Tojo pada Oktober 1941. Pada 26hb. November 1941, Setiausaha Negara Hull menuntut agar tentera Jepun mengundur diri dari China dan Indocina. Beliau juga enggan mengesahkan Kerajaan Cina yang disokong oleh Jepun dan menuntut agar Jepun mematuhi prinsip-prinsip pintu terbuka di sana. Bagi pihak Jepun ini adalah sesuatu yang sukar dipenuhi, mereka merasakan bahawa Amerika tidak mengambil kira pengorbanan Jepun selama empat tahun berperang dengan China. Ini merupakan satu permintaan yang mendesak Jepun mengubah polisi, pemikiran dan tindakannya secara total. Sebelum itu, pada 27 Jun 1941, Duta Amerika di Tokyo, Joseph Grew telahpun melaporkan kepada Jabatan Negara jika timbulnya sebarang masalah dengan Amerika Syarikat, Jepun telah bercadang untuk melancarkan serangan ke atas Pearl Harbour di Kepulauan Hawaii. Dengan kejayaan memintas kod rahsia yang digunakan oleh Jepun, pegawai-pegawai kerajaan Amerika Syarikat telahpun mempunyai sedikit sebanyak pengetahuan mengenai apa yang mungkin berlaku. Malah, pada 28 November 1941, Setiausaha Negara Hull memberitahu orang tertinggi dalam kerajaannya bahawa hubungan dengan Jepun semakin kritikal dan Jepun mungkin akan melancarkan serangan mengejut di beberapa sasaran terpilih.

SERANGAN KE ATAS PEARL HARBOUR

Jepun akhirnya telah melancarkan serangan mengejut ke atas Pearl Harbour pada 7 Disember 1941. "...The United States embargo on oil and raw materials was an important cause of Japan's decision to attack Pearl Harbour".²² Jepun bukan sahaja menyerang Pearl Harbour, malah telah menakluki negara naungan Amerika iaitu Filipina. Seawal Julai 1941, kerajaan Jepun memutuskan untuk meneruskan Lingkungan Kemakmuran Bersama Asia Timur dan selesaikan hal China walaupun ini bermakna peperangan dengan Amerika Syarikat. Mereka melihat saat ini sebagai saat penentu bagi kelangsungan Empayar Jepun.

"United States embargo could only be countered by obtaining resources from the British empire, French Indo-China dan the Netherland East Indies."²³

Pada bulan yang sama, Nomura menyerahkan syarat-syarat terakhir Jepun kepada Setiausaha Negara Amerika, Hull. Jepun enggan melepaskan China tetapi berjanji tidak akan meluaskan kuasa ke Selatan tetapi tidak diterima oleh Amerika. Pada Disember 1941, Roosevelt menghantar mesej kepada Maharaja Hirohito agar mengekalkan keamanan. Atas arahan kerajaan, Nomura dan Kurusu mengatur pertemuan dengan Setiausaha Negara Hull.

Sebagai usaha untuk memulihkan konflik ini, seorang diplomat iaitu Saburo Korusu telah di hantar ke Washington untuk membuat rundingan. Beliau telah mengemukakan dua syarat iaitu Amerika menyokong usaha Jepun mendominasi Asia tetapi ini ditentang oleh Setiausaha Negara Hull dan yang kedua Jepun akan meninggalkan Indocina dan mengembangkan hubungan dagangan tetapi ini juga tidak mendapat persetujuan.²⁴ Sukar bagi Jepun untuk menerima syarat-syarat ketat Amerika dan ramai juga merasakan syarat-syarat yang dikemukakan oleh Amerika adalah tidak adil kerana, "...western powers also behaved aggressively to their own colonies." Seandainya, kuasa-kuasa Barat terus menjajah dan mengeksploitasikan negara-negara jajahan mereka, kenapa tidak Jepun? Ini adalah kerana sama seperti negara-negara Barat yang berperang bagi mendapatkan jajahan dan pasaran di luar negeri pada abad kesembilan belas, maka, Jepun merasakan mereka juga berhak melibatkan di dalam persaingan ini.

"Japan was merely the student of imperialism and Europe was the teacher. so why should Japan be singled out for blame?"²⁵

Segala rundingan ini berakhir dengan bantahan Amerika pada 20 November 1941. Ini merupakan usaha terakhir diambil bagi memulihkan hubungan antara kedua negara. Pada 6 Disember 1941, Jeneral Hideki Tojo telah menyampaikan 13 memorandum panjang kepada Washington yang secara rasminya telah memutuskan hubungan diplomatik dengan Amerika. Peperangan bermula apabila bahagian terakhir memorandum iaitu bahagian keempat belas diterima pada 7 Disember 1941 di mana menunjukkan Jepun akan menyerang Pearl Harbour di Hawaii pada hari tersebut.²⁶

Semua panggilan yang dibuat oleh Kurusu di Washington ke Tokyo telah direkod oleh Jabatan Peperangan di Amerika. Dari perbualan antara Kurusu dan Yamamoto di Tokyo, dapat disimpulkan Yamamoto mengarahkan supaya rundingan dilengahkan agar memakan masa yang lama.²⁷ Ini bertujuan untuk mengelakkan sebarang syak wasangka Amerika terhadap Jepun yang ia akan menyerang pengkalan Amerika. Admiral Husband E. Kimmels menuduh Jabatan Perang Amerika sengaja menyembunyikan maklumat mengenai serangan yang akan dilakukan oleh Jepun walaupun ia tahu apa yang akan berlaku sekiranya hubungan diplomatik diputuskan.

"The War Department are aware of the fact that I did not have this information and had already decided that I should not have this information."²⁸

Mengikutnya lagi, sekiranya Pearl Harbor dimaklumkan mengenai hal ini, pasti kapal-kapal dapat dialihkan ke tempat lain. Ini menunjukkan mereka di "tempat tertinggi" mempunyai keinginan untuk terlibat dalam Perang Dunia Kedua.

"....a number of American academics-historians who have studied documents released since 1945 by the American government-have concluded that the war was an American set-up and that Japan was trapped into it. ...the Japanese attack on Pearl Harbour was an American **coup de main**."²⁹

Malahan, Presiden Roosevelt sendiri sememangnya sedang mencari alasan untuk berperang dengan Jepun. Mengikut Stimson dalam diarinya, Presiden telah "...raised the question of how to manouver the Japanese into firing the first shot without too much danger to the United States".³⁰

Bagi sesetengah pihak, "...the intelligence failure was deliberate. They contend that President Roosevelt provoked the attack by his intransigence toward Japan and ensured its success by suppressing intelligence and withholding information from the commanders at Pearl Harbor. His purpose, was to trick United States into the war".³¹

Sekali lagi, peristiwa ini mempersoalkan integriti kepimpinan Amerika dalam menangani isu ini. Begitu juga dengan integriti pucuk kepimpinan Britain yang inginkan Amerika menyertai perang di pihaknya sehingga sanggup merahsiakan maklumat yang mereka perolehi hasil pintasan kod Jepun. Mengikut James Rusbridger seorang penulis perisikan dan Eric Nave, bekas pemintas kod berbangsa Australia dalam buku mereka bertajuk *Betrayal at Pearl Harbor*, mendakwa unit pemintas kod British di Singapura di mana Nave berkhidmat telah berjaya memintas kod JN25 sebelum serangan di Pearl Harbor.³²

"This revealed the forthcoming Japanese strike to Prime Minister Winston Churchill, who said nothing about it to Roosevelt because, according to the authors, he wanted the United States in the war with him".³³

Sepertimana dalam peperangannya dengan Rusia dan China yang bermula dengan serangan mengejut, taktik ini juga telah digunakan dalam serangan di Pearl Harbour.

"Surprise attacks, regardless of plighted words were part of Bushido, the code of the warrior".³⁴

Serangan mengejut Jepun ke atas Pearl Harbour telah membawa kecederaan kepada 1 200 orang dan kematian kepada 2 400 orang. Kapal "Prince of Wales" dan "Repulse" ditenggelamkan dan banyak kapal perang lain yang berada di pelabuhan telah dimusnahkan.³⁵ Pada hari yang sama, Jepun seterusnya mengambil kesempatan untuk melancarkan serangan besar-besaran ke atas Kepulauan Filipina, Goa, Kepulauan Midway dan Hong Kong. Pada 8hb. Disember 1941, tentera Jepun telah menawan Malaya dan Thailand. Pada bulan Januari 1942, Hindia Timur Belanda telah di tawan. Pada bulan Mac pula, Burma berjaya ditakluki dan menjelang Mei, tentera Amerika dan Filipina menyerah pada tentera Jepun di Kepulauan Corregidor dan akibatnya seluruh Filipina jatuh ke tangan Jepun.

Presiden Roosevelt menganggap serangan mengejut Jepun di Pasifik sebagai:

"...the climax of a decade of international immorality. Powerful and resourceful gangsters banded together to make war on the whole human race".³⁶

PERSOALAN MENGENAI KEPIMPINAN KUASA BERSEKUTU DAN RUSIA

Pada peringkat awal Perang Dunia Kedua, Jepun sememangnya mencapai kejayaan dalam segala operasi ketenteraannya. Walau bagaimanapun, menjelang penghujung tahun 1944, kekuatan Jepun mula berkurangan. Setelah beberapa lama berperang, pihak bersekutu berjaya merampas kembali Manila pada bulan Februari 1945. Pada bulan yang sama, The Big Three Meeting atau Persidangan Yalta telah diadakan di Yalta untuk membincangkan masalah peperangan. Persidangan ini dijalankan di antara Roosevelt, Winston Churchill dan Stalin. Dalam persidangan ini tumpuan diberikan kepada kemaraan Jepun. Pihak Soviet Union menyatakan ia akan menyertai Pihak Bersekutu tidak kurang daripada tiga bulan selepas Jerman di tawan. Sebagai balasannya, pihak Soviet akan terima konsesi istimewa di negeri China serta memperolehi kembali semua wilayahnya yang telah jatuh ke tangan Jepun semasa Perang Dunia Pertama. Namun demikian, Persidangan Yalta ini telah dirahsiakan kerana pihak Soviet masih mempunyai hubungan persahabatan dengan pihak Jepun.

Pada bulan yang sama tentera Amerika di bawah Admiral Nimitz telah dapat menawan Iwo Jima dan bandar Okinawa berjaya di tawan pada April 1945. Selepas kejatuhan Okinawa, Maharaja Jepun telah melantik Perdana Menteri Jepun yang baru dan mengarahnya mengkaji kemungkinan berdamai. Malahan, telah ada usaha di pihak Jepun untuk berdamai dengan menggunakan Soviet Union sebagai perantara.

"...The Japanese government was attempting to persuade the Soviet Union to mediate a surrender for Japan that would be unconditional. This was in response to the Emperor's request at a Big Six meeting on June 22, 1945 to seek peace through the Soviets, who were the only major member of the Allies that had a neutrality pact with Japan at the time."³⁷

Namun demikian niat yang ditunjukkan oleh pihak Jepun telah dirahsiakan oleh semua pihak termasuk Soviet Union, Amerika dan Britain. Malahan, ada sejarawan berpendapat perkara ini begitu dirahsiakan sebagaimana pembuatan bom atom itu sendiri. Presiden Truman sedar akan kandungan mesej sebagaimana yang terkandung dalam diarinya pada 18 Julai 1945,

"Stalin had told P.M. (Prime Minister Churchill) of telegram from Japanese Emperor asking for peace."³⁸

Kenapakah pihak Bersekutu tidak memberikan perhatian serius berhubung dengan niat Jepun ini? Malahan, sikap Soviet juga harus dipersoalkan kerana telah menginterpretasikan niat Jepun sebagai satu helah untuk bersekutu dengannya demi kepentingan Jepun. Ini jelas mempamirkan kelemahan pucuk kepimpinan Kuasa Bersekutu dalam menangani isu ini. Begitu juga, dengan pucuk pimpinan Soviet yang sanggup membelot demi memenuhi kepentingannya sendiri. Soviet telah salah anggap niat Jepun dan mementingkan dirinya sendiri kerana seandainya Jepun musnah Soviet berharap untuk mendapat konsesi perdagangan yang istimewa di China. Di samping itu, dalam Persidangan Yalta, penyertaan Soviet ke dalam pihak bersekutu akan membolehkan ia merampas kembali wilayah-wilayah kekuasaannya yang jatuh ke tangan Jepun dalam Perang Dunia Pertama. Pihak Soviet juga menggunakan kesempatan ini untuk membalas dendam terhadap kekalahan mereka di tangan Jepun dalam Perang Rusia-Jepun. Seandainya, pihak Bersekutu berniat untuk menamatkan peperangan dengan baik dan segera, kenapakah mereka tidak mengkaji sepenuhnya kesediaan Jepun untuk menyerah?

Apabila peperangan di antara pihak Bersekutu dengan Jerman hampir tamat, maka, pihak Bersekutu telah melancarkan serangan yang lebih hebat ke atas Jepun. Apabila Kepulauan Mariana³⁹ termasuk Saipan jatuh ke tangan Amerika Syarikat pada Julai 1944, kekalahan Jepun jelas terbayang di kalangan pemimpin Bersekutu mahupun Jepun.

Sejak November 1944, Jepun mula menghadapi siri-siri serangan bom oleh pihak Amerika. Pada malam 9-10 Mac 1945, Amerika Syarikat telah melancarkan pengeboman ke atas Tokyo. Mengikut The Strategic Bombing Survey serangan ini sahaja telah mengakibatkan 87 793 orang mati, 40 918 cedera dan 1 009 005 orang kehilangan tempat tinggal.⁴⁰ Manakala,

mengikut anggaran Jabatan Bomba Tokyo 97 000 orang mati dan 125 000 mengalami kecederaan.⁴¹ Pada 11 Mac, 285 pengebom telah menjatuhkan 1 700 tan bahan bakar ke atas Nagoya. Dua hari kemudian, 270 B-29 menyerang Osaka. Pada 16 Mac, 66 000 bangunan di Kobe terbakar hangus. Dalam masa sepuluh hari pengebom Amerika telah memusnahkan 32 batu persegi daripada bandaraya Jepun.⁴² Dalam bulan-bulan berikutnya siri pengeboman Amerika telah memusnahkan kawasan yang luas di hampir kesemua bandaraya yang penting di Jepun dan membunuh beribu-ribu orang. Ramai yang lari ke kaki pergunungan dan kawasan luar bandar. Menjelang Julai 1945, serangan-serangan melibatkan 6 960 kapal terbang B-29 dan 41 592 tan bom. Kapal terbang Amerika telah mengebom enam puluh bandaraya besar Jepun, mengusir 8 juta penduduk dari komuniti mereka dan menghancurkan berjuta-juta rumah.⁴³ Menjelang 5 Ogos, 1945, pertahanan udara Jepun telah dimusnahkan dan sasaran pengeboman jelas tidak dihalakan kepada ibu pejabat tentera dan pusat perindustrian senjata sahaja. "Precision bombing had failed but fire raids had been cruelly effective. Cities were charred and ruined."⁴⁴ Pada masa ini 200 000 penduduk awam terbunuh, lebih setengah juta cedera dan 8 juta pelarian berkumpul di luar bandar.⁴⁵ Jelas di sini, Jepun sememangnya berada di ambang kekalahan dan menunggu masa sahaja untuk menyerah kalah. Di samping serangan udara yang bertubi-tubi ini, Jepun pada masa yang sama sedang menghadapi pelbagai masalah. Jepun tidak lagi mempunyai sekutu akibat kekalahan Jerman dan di saat ini sedang bersiap untuk mengundurkan diri dari Asia dan Pasifik. Di samping itu, Jepun menghadapi kekurangan bahan mentah yang serius hasil sekatan yang dikenakan oleh pihak Amerika. Angkatan laut serta udaranya mula musnah dan walaupun tentera daratnya masih utuh, mereka mula menghadapi kekurangan bekalan dan makanan. Selain dari kekurangan dari segi peralatan peperangan, Jepun menghadapi peperangan bukan sahaja dengan tentera Amerika tetapi juga dengan China dan Rusia secara sendirian. Admiral Leahy, "Chief of Staff" kepada President Roosevelt dan kemudiannya kepada Truman, telah menulis,

"By the beginning of September 1944, Japan was almost completely defeated through a practically complete sea and air blockade."⁴⁶

Sepanjang 1945, perancang Amerika sengaja mengecualikan lima bandaraya daripada serangan bom ini iaitu Kyoto (ibukota purba diraja), Hiroshima, Kokura, Niigata dan Nagasaki yang sememangnya di khaskan oleh Jawatankuasa Pemilihan Sasaran Bom Atom untuk mempamerkan kuasa atom kepada Jepun dan dunia.⁴⁷ Jelas membayangkan sememangnya Amerika telah lama berniat untuk menjatuhkan bom ke atas salah satu bandaraya Jepun.

Pihak Bersekutu pada masa yang sama menjalankan satu lagi persidangan bagi membincangkan usaha-usaha positif menamatkan perang secepat mungkin. Persidangan ini dikenali sebagai Persidangan Potsdam yang diadakan mulai 17 hingga 26 Julai 1945. Persidangan ini di sertai oleh Truman, Churchill dan Stalin. Pada masa inilah, Truman menerima laporan dari Amerika mengenai kejayaan ujian percubaan bom atom yang dijalankan di Los Alamos, New Mexico. Justeru itu, beliau mendapatkan kebenaran daripada Churchill dan Stalin bagi menggunakan bom tersebut ke atas Jepun seandainya Jepun tidak menyerah selepas Deklarasi Potsdam diumumkan. Deklarasi Potsdam bertujuan untuk memaksa Jepun menyerah diri tanpa syarat. Keengganan Jepun berbuat demikian akan membawa kepada akibat buruk. Deklarasi Potsdam berakhir dengan kenyataan....

"... by calling upon the Japanese Government to proclaim to unconditional surrender or face utter destruction..."⁴⁸

ISU MAHARAJA

Malangnya, deklarasi yang disampaikan kepada Kerajaan Jepun pada pagi 27hb. Julai 1945 tidak menyebut langsung persoalan utama penyerahan tanpa syarat Jepun iaitu pengkekan kedudukan Maharaja. Orang Jepun percaya Maharaja itu Tuhan, nadi masyarakat dan budaya Jepun.⁴⁹ Malahan, deklarasi itu mengeluarkan kenyataan-kenyataan yang mengancam kedudukan Maharaja,

"There must be eliminated for all time the authority and influence of those who have deceived and misled the people of Japan into embarking on world conquest and stern justice shall be meted out to all war criminals."⁵⁰

Perdana Menteri Jepun Suzuki mengumumkan pada 9 hb. Jun 1945,

"Should the emperor system be abolished, they [the Japanese people] would lose all reason for existence. "Unconditional surrender", therefore, means death to the hundred million: it leaves us no choice but to go on fighting to the last man."⁵¹

Jelaslah, pihak Bersekutu sedar takhta merupakan isu utama bagi pihak Jepun. Jika dilihat dari segi sejarah hubungan Jepun-Amerika yang lama, sudah pasti, Amerika faham akan budaya politik masyarakat Jepun yang mengagungkan Maharaja mereka. Selain dari itu, kekaburan mengenai penyerahan tanpa syarat serta kenyataan-kenyataan yang berbentuk ancaman yang ditujukan kepada pemimpin-pemimpin Jepun menyebabkan pihak Jepun membuat kesimpulan penyerahan tanpa syarat bererti

berakhirnya pemerintahan Maharaja. Malah Perdana Menteri Luar Jepun, Togo, dalam mesejnya kepada Sato, Duta Jepun ke Moscow pada 12hb. Julai 1945 mengatakan, "as long as America and England insist on unconditional surrender, our country has no alternative but to see it (the war) through in an all-out effort".⁵² Telegram ini telah dipintas oleh Amerika Syarikat, dibaca dan di hantar kepada Presiden Truman.

Sekali lagi di sini membuktikan Amerika sengaja enggan mengiktirafkan kepentingan institusi Raja kepada orang Jepun apabila tidak terdapat sebarang kenyataan dalam Deklarasi Potsdam yang dibuat berhubung dengan pemuliharaan institusi beraja sekiranya Jepun menyerah kalah. Setiausaha Dalam Negeri Amerika, Joseph Grew merupakan seorang yang berpengalaman hasil perkhidmatannya sebagai Duta Amerika ke Jepun selama sepuluh tahun sebelum serangan Jepun ke atas Pearl Harbour. Beliau dianggap sebagai pegawai kerajaan Amerika yang paling berpengetahuan mengenai Jepun, telahpun menasihati Truman secara peribadi pada 28 hb. Mei 1945 mengenai isu ini. Menurut beliau,

"The greatest obstacle to unconditional surrender by the Japanese is their belief that this would entail the destruction or permanent removal of the Emperor and the institution of the throne."⁵³

Pada 18 Jun 1945 dalam satu mesyuarat di antara Truman dan penasihat-penasihat tenteranya, Pembantu Setiausaha Perang John Mc Cloy menghujahkan Jepun harus dibenarkan mengekalkan Maharajanya dan harus diberi amaran mengenai bom atom supaya dapat membawa kepada penyerahan yang lebih awal dan tidak membahayakan.⁵⁴

Pada 28 Jun 1945 satu nota daripada Setiausaha Angkatan Laut Ralph Bard telah diberikan kepada Setiausaha Perang Stimson. Dalam nota itu, Bard mencadangkan fakta-fakta yang dihujahkan oleh Mc Cloy dan mencadangkan agar Jepun di beritahu Russia akan menyertai peperangan menentang mereka.⁵⁵ Pada 2hb. Julai 1945, Setiausaha Perang Stimson dan Truman telah membincangkan satu cadangan oleh Stimson untuk meminta Jepun menyerah. Nota Stimson kepada Truman menasihati jikalau sekiranya, jaminan di berikan mengenai kedudukan Maharaja, sudah pasti Jepun akan menyerah kalah dengan lebih awal dan pemusnahan dapat dielakkan. Setiausaha Perang itu menegaskan, keengganan Amerika memasukkan jaminan kedudukan Maharaja sebagai satu kesalahan taktik diplomasi yang amat besar. Stimson enggan membiarkan dendam peperangan mempengaruhi pemikirannya dan tidak mahu menanggung beban moral akibat kemusnahan yang akan dibawa oleh pengguguran bom atom.

"...It is possible in the light of final surrender that a clearer and earlier exposition of American willingness to retain the Emperor would have produced an early ending to the war...."⁵⁶

Kenyataan ini di kukuhkan oleh Herbert Fels, "... even if the drop on Hiroshima was justified by its purpose and results the second drop on Nagasaki was not... if right after Hiroshima the American Government had made it clear that the Japanese Authorities could retain the emperor, they would have surrendered, and hence the destruction in Nagasaki was unnecessary...."⁵⁷

Cadangan tuntutan penyerahan Jepun oleh Stimson ada mempe-
runtukkan monarki berpelembagaan di bawah dinasti yang ada sekarang
akan di masukkan dalam kerajaan baru Jepun.⁵⁸ Walau bagaimanapun,
peruntukkan ini tidak dimasukkan dalam Deklarasi Potsdam. Stimson
yang membuat catitan dalam diarinya ada menyebut mengenai bahaya
stereotaip:

"There has been a good deal of uninformed agitation against the Em-
peror in this country mostly by people who know no more about Japan
than has been given them by Gilbert and Sullivan's "Mikado", and I
found today that curiously enough it had gotten deeply embedded in the
minds of influential people in the State Department."⁵⁹

Keengganan Amerika mengiktiraf kepentingan institusi Maharaja ini
telah membawa kepada keengganan Jepun menyerah kalah tanpa syarat
dan seterusnya peristiwa pengeboman. Peliknya selepas pengeboman,
Amerika telah melembutkan pendiriannya berhubung dengan isu Maharaja.

"The cruelest irony lies in the fact that the dropping the bomb on Hiro-
shima and Nagasaki, the United States did soften its unconditional sur-
render provisions with respect to the emperor."⁶⁰

Maharaja Hirohito seterusnya menduduki takhta selama lebih dari
empat puluh tahun di mana kuasa penjajah Amerika telah menjamin
kesinambungan sistem beraja sementara menjadikan sistem politik Jepun
sebagai sistem demokrasi beraja.

ISU PERKAUMAN

Daripada huralan di atas jelas menunjukkan faktor prejudis rakyat Amerika
termasuk pemimpinnya terhadap Jepun tidak boleh diketepikan dalam
menimbangkan isu pengguguran bom atom ke atas Hiroshima dan Naga-
saki. Ada pihak yang mengatakan Amerika Syarikat menjatuhkan bom ke
atas Jepun adalah kerana orang-orang Jepun merupakan orang Asia.

Semasa zaman kolonial boleh dikatakan tiada satupun kuasa Asia yang mampu mencabar kuasa Barat tetapi Jepun berjaya membuktikan kemampuan mereka mengalahkan orang-orang Barat. Kejayaan mereka serta slogan mereka Asia Untuk Asia mampu menimbulkan sentimen anti-Barat di kalangan orang Asia dan menaikkan semangat kebangsaan mereka. Keadaan ini menggugat kepentingan Barat, maka, pengguguran bom atom ini sedikit sebanyak dapat menaikkan kembali prestij Barat.

Sebagaimana yang dijelaskan di bahagian awal, sepanjang sejarah hubungan Jepun-Amerika, isu perkauman sering menjadi ujian dan cabaran hubungan kedua-dua kuasa ini. Seringkali pemimpin dan banyak golongan dalam masyarakat Amerika di pengaruhi oleh sentimen perkauman dalam tindakan dan pembentukkan keputusan mereka. Apa yang jelas di sini, pemimpin-pemimpin Kuasa Bersekutu telah didorong oleh sentimen perkauman yang telah ditanam dalam tempoh yang agak lama, di samping membiarkan diri mereka di pengaruhi oleh keadaan dan ketegangan yang berlaku semasa Perang Dunia Kedua. Ini jelas mempamirkan ciri kepimpinan yang lemah di kalangan pemimpin Kuasa Bersekutu di mana Winston Churchill mengakui,

"...he (Truman) carried the bombing too far, led by passion and the intensity of the conflict."⁶¹

Selepas mengetahui mengenai kejayaan percubaan ujian atom di Alamogordo pada 16 Julai, malangnya, Truman dan Setiausaha Negara James Bryd tidak mengusahakan sebarang rundingan bagi penyelesaian secara aman. Mereka sedar mereka mempunyai satu senjata yang dasyat yang boleh mereka gunakan bukan sahaja untuk mengalahkan Jepun tetapi untuk memaksa Soviet Union bekerjasama dan tunduk pada Amerika.⁶²

Pengeboman ini dilakukan semata-mata bagi menakut-nakutkan Soviet Union serta untuk mengelakkan konsesi pasca-perang. Pada masa yang sama, Amerika ingin mempamirkan kepada Rusia kekuatannya dalam konflik yang bakal berlaku di antara Soviet dan Amerika. Faktor-faktor yang membawa kepada pengeboman Hiroshima termasuk i..the desire to preempt Soviet entry into the Pasific War and to demonstrate the unrivaled might of the United States in the post war era".⁶³

Malahan Truman sebenarnya telah pun membuat keputusan untuk menggugurkan bom atom ke atas Hiroshima dan sesetengah pihak percaya ini disebabkan Soviet Union berniat untuk mengistiharkan perang ke atas Jepun pada 8hb. Ogos 1945. Dengan menggugurkan bom pada 6hb. Ogos, Amerika dapat menentukan Jepun akan menyerah kalah kepadanya dan bukannya pada Soviet Union. Pada masa yang sama Amerikalah yang

berpeluang menjajah Jepun. Menurut P.M.S. Blackett dalam buku yang diterbitkan pada tahun 1948 bertajuk "**Fear, War and The Bomb**" pengguguran bom ke atas Hiroshima adalah "the first major operation of the cold diplomatic war with Rusia".⁶⁴

Persoalan yang timbul di sini kenapakah Amerika memilih Jepun dan orang awam Jepun untuk mendemonstrasikan senjata baru ini kepada Stalin. Sebagaimana yang dikatakan oleh Ronald Takaki, seperti kebanyakan rakyat Amerika, Truman terpengaruh atau terikut-ikut dengan perasaan anti-Jepun yang muncul dengan hebatnya semasa Perang Dunia Kedua dan didorong oleh perasaan dendam atas insiden yang berlaku di Pearl Harbour dan imej yang telah lama tertanam bahawa orang Jepun ini merupakan "demons, savages, and beast".⁶⁵ Sebagaimana yang dijelaskan di peringkat awal sikap permusuhan terhadap Jepun ini telah lama tertanam dalam budaya Amerika, jauh lebih awal sebelum meletusnya Perang Dunia Kedua. Tidak dapat dinafikan, Truman merupakan salah seorang yang terperangkap dalam budaya permusuhan dan prejudis bukan sahaja terhadap Jepun tetapi juga China dan rakyat kulit hitam Amerika.

Dalam suratnya bertarikh 22 Jun 1911 kepada bakal isterinya, Bess, beliau menulis,

"I think one man is as good as another so long as he is honest and decent and not a nigger or Chinaman. Uncle Will (Young, a confederate veteran) says that the Lord made a white man of dust, a nigger from mud, than threw up what was left and it came down a Chinaman. He does hate Chinese and Japs. So do I. It is race prejudice I guess. But I am strongly of the opinion that negroes ought to be in Africa, yellow men in Asia, and white men in Europe and America."⁶⁶

Malahan selepas pengeboman Hiroshima, beliau menjustifikasikan pemusnahan ini dengan mengatakan,

"When you have to deal with a beast you have to treat him as a beast".⁶⁷

Bayangkan kenyataan yang begitu prejudis datang dari seorang pemimpin yang pasti akan mempengaruhi persepsi rakyatnya. Menurut Gar Alperovitz dalam bukunya *Atomic Diplomacy: Hiroshima and Potsdam* yang diterbitkan pada tahun 1965,

"It bothers people to raise historical questions about the decision to drop the bomb.....The notion that our leaders don't have flaws is a fundamental error. The men are flawed like all of us."⁶⁸

Sebuah negara yang memperjuangkan ciri-ciri demokrasi yang ideal jelas mempamirkan kelemahan kepimpinan mereka yang telah gagal membuat

sebarang rundingan dengan Jepun sebelum menggugurkan bom tersebut. Ini perlu dari segi moral kerana dari segi demokrasi, rakyat Jepun harus diberi pilihan. Sememangnya dari awal lagi, unsur moral tidak pernah diambil kira dalam memutuskan pengeboman Hiroshima dan Nagasaki.

"...the road to the atomic bombing of Hiroshima and Nagasaki was essentially devoid of consideration of the ethical implications of its use".⁶⁹

Pendapat ini diperkukuhkan oleh Naib Setiausaha Perang, John Mc Cloy dan disokong oleh Penolong Pengarah Pejabat Perisik Angkatan Laut, Captain Ellis Zacharias yang mengatakan,

"while Allied leaders were immediately inclined to support all innovations however bold and novel in the strictly military sphere, they frowned upon similar innovations in the sphere of diplomatic and psychological warfare."⁷⁰

Kita tidak dapat dinafikan Amerika dan juga pihak Bersekutu telah didorong oleh emosi dan perasaan ingin membalas dendam, maka, penekanan diberikan kepada penyelesaian tentera berbanding diplomasi. Perasaan ini jelas dipamirkan dalam kenyataan yang dibuat oleh Presiden Truman sebaik selepas bom atom yang pertama digugurkan di bandar Hiroshima,

"We have used it against those who attacked without warning at Pearl Harbour, against those who have abandoned the pretense of obeying international law of warfare. We have used it in order to shorten the agony of war in order to save the lives of thousands and thousands of young Americans..."⁷¹.

Apa yang jelas di sini, majoriti mereka yang terkorban dan cedera akibat pengeboman ini adalah penduduk awam yang tidak berdosa. Walaupun, pihak Amerika mendakwa sasaran bom mereka merupakan pusat industri senjata atau pusat pertahanan tentera Jepun tetapi sebaliknya sasaran di kedua-dua Hiroshima dan Nagasaki merupakan pusat petempatan.

Amerika juga pada masa yang sama mengemukakan alasan bahawa pencerobohan oleh kuasa Bersekutu akan membawa kepada bilangan pengorbanan yang lebih tinggi berbanding dengan penggunaan bom atom. Penggunaan bom atom ini akan menamatkan keganasan Jepun dan menamatkan peperangan melalui penyerahan serta merta oleh Jepun.

"The main reason for the using of the atomic bomb was to shorten the war thus to avoid great loss of life than would follow from the failure to use it..."⁷²

Alasan ini digunakan bagi menjustifikasikan penggunaan bom atom ke atas Hiroshima kerana menurut mereka pencerobohan dan serangan udara, darat atau laut akan membawa kepada bilangan pengorbanan yang lebih tinggi berbanding penggunaan bom atom terutama sekali nyawa tentera Amerika.

"...the lives counted are the lives of American soldiers. The lives of Japanese, military or civilian, presumably counted for less".⁷³

Sekali lagi mempamirkan pertimbangan moral hanya ujud apabila merujuk kepada hal-ehwal Amerika tetapi tidak bagi Jepun. Walhal di antara Mac 1944 dan April 1945, hanya 13 742 tentera Amerika yang terbunuh ketika berjuang di Pasifik berbanding 310 000 tentera Jepun yang terbunuh iaitu nisbah 24:1. Angka ini jelas menunjukkan kekuasaan Amerika Syarikat dan monopoli kuasa laut dan juga udara. Dalam peperangan Okinawa daripada April hingga Jun 1945, 13 000 tentera Amerika terbunuh dan hampir 36 000 cedera manakala lebihkurang 70 000 tentera Jepun dan 150 000 penduduk awam Okinawa iaitu satu pertiga daripada jumlah penduduk pulau tersebut telah kehilangan nyawa. Sekali lagi di sini, emosi dan kepentingan diri telah menjadi pendorong penggunaan bom atom ke atas Jepun.

"...From the standpoint of finding the least deadly way to bring the enemy's surrender and save the lives of one's soldiers, emotionalism may divert leaders from considering diplomatic solutions by making military/punitive measures seem more attractive and necessary."⁷⁴

Ramai mengatakan demonstrasi mengenai keupayaan bom ini sudah mampu menggerakkan Jepun untuk menyerah kalah. Walau bagaimanapun, pada masa yang sama Truman sedar Amerika mempunyai prinsip-prinsip kebebasan yang telah dipupuk semasa Perang Kemerdekaan dan Perang Saudara. Dalam menyambut kepulangan tentera Jepun Amerika daripada Kumpulan Kombat Rejim 442, beliau memberitahu mereka,

"You fought for the free nations of the world...you fought not only the enemy, you fought prejudice-and you won."⁷⁵

Walaupun beliau menyatakan rasa kesal akan pengeboman di Hiroshima tetapi anehnya beliau kemudiannya membenarkan pula bom kedua dijatuhkan di Nagasaki.

Selain dari itu, Amerika sering menjustifikasikan tindakan mereka dengan merujuk kepada keganasan, pembelotan dan sikap fanatik Jepun sepanjang Perang Dunia Kedua. Mereka merujuk kepada kes pembunuhan

di Nanjing di mana tentera Jepun telah membunuh beberapa ribu rakyat China, peristiwa Pearl Harbour di mana hampir 3 000 kakitangan tentera terbunuh dan juga Bataan March Death di mana beratus-ratus banduan Amerika dan Filipina mati atau terbunuh dalam perjalanan ke kem penjara. Disebabkan keganasan ini, maka, bagi mereka tidak perlu ada pertimbangan kemanusiaan di sini.

"Many military and civilian leaders concluded from the examples of such barbarous or fanatical behaviour by the Japanese military that the Japanese had forfeited all right to be treated like human beings".⁷⁶

Sememangnya kita tidak dapat menafikan keganasan dan kekejaman pihak tentera Jepun dalam Perang Dunia Kedua tetapi ini tidak bererti ia boleh digunakan untuk menjustifikasi penggunaan bom atom ke atas Jepun sebagaimana yang disokong oleh beberapa pemimpin tentera Amerika. Ini melanggar etika moral yang diperjuangkan dalam sebuah sistem demokrasi. Unsur prejudis seharusnya tidak mempengaruhi sesuatu keputusan politik tetapi itulah yang sebenarnya berlaku.

Perdana Menteri Canada MacKenzie King,

"...privately expressed relief that the bomb was dropped on an Asian people and not on the white races of Europe".⁷⁷

Bagaimana pula dengan campurtangan Amerika di Korea, IndoCina dan Panama sejak 1945 di mana ramai penduduk awam terutama wanita, kanak-kanak dan orang tua telah terbunuh dan cedera. Sama seperti kes di mana kononnya Amerika ingin menyelamatkan Cuba dari kekejaman Sepanyol, maka, berlakunya Perang Sepanyol-Amerika yang membawa kepada pendudukan Amerika di Filipina. Kebangkitan anti-Barat di Filipina kemudiannya memperlihatkan kekejaman Amerika sama seperti yang pernah mereka kutuk pihak Sepanyol lakukan di Cuba.

Di samping itu, sekiranya pemimpin-pemimpin Amerika dapat membezakan di antara pemimpin-pemimpin Nazi daripada rakyat Jerman, di Jepun mereka tidak mempertimbangkan langsung perbezaan di antara pemimpin-pemimpin Jepun dengan rakyat Jepun yang rata-rata tidak terlibat dalam proses membuat keputusan. Ramai yang mengatakan unsur perkauman memainkan peranan penting apabila mereka membandingkan corak pengeboman yang dijalankan oleh Amerika Syarikat di Asia dan Eropah.

"Noting the 'agonized hand wringing' by Allied leaders prior to bombing European cities and its absence in the Asian theater, Michael Sherry

concludes that "a different set of standards applied not only to the enemy population but to conquered friendly people as well."⁷⁸

Perbezaan layanan ini semakin jelas apabila Amerika mengasingkan rakyat Jepun Amerika tetapi tidak rakyat Jerman Amerika sepanjang tempoh peperangan.

"There was little overt hostility toward the 100 000 conscientious objectors or the far more numerous enemy aliens from Germany and Italy. But there was one shocking exception to the general moderation, namely, the treatment of the West Coast Japanese. Early in 1942, because of a widespread but unjustified fear that they might be disloyal, Roosevelt ordered the army remove 112 000 persons of Japan ancestry, 71 000 of them American citizens, from the Pacific Coast to internment camps in the interior. By upholding this action in 1944 the Supreme Court dealt a further blow to civil liberties."⁷⁹

Sepanjang empat tahun propaganda perang yang dilaungkan-laungkan oleh kuasa Bersekutu dan Amerika mempamerkan orang Jepun sebagai "...barbarous, subhuman creatures, madmen and yellow vermin".⁸⁰

Kesimpulannya, jelaslah Hirohima dan Nagasaki merupakan mangsa keadaan dan propaganda perang yang muncul hasil perbezaan budaya politik, prejudis bangsa kulit putih ke atas bangsa Asia, pengurusan konflik dan diplomasi yang salah di kalangan kuasa-kuasa besar yang kemudiannya telah meninggalkan kesan yang besar ke atas perjalanan politik dunia. Seandainya hari ini Kerajaan Jepun didesak membuat pengumuman meminta keampunan dan pada masa yang sama membayar gantirugi kepada mangsa peperangan di China dan Korea, bagaimana pula dengan Amerika Syarikat yang melalui penggunaan bom atom di Hiroshima dan Nagasaki telah membawa kepada pengorbanan dan penyeksaan beribu-ribu penduduk awam yang tidak berdosa?

"How can we in the United States demand that the Japanese take responsibility for their role in the war when we ourselves are unwilling to even consider that some of the things the United States had done before, during, and after "the good war" need to be studied and questioned."⁸¹

Era nuklear yang dimulakan hasil pengeboman ini kemudiannya telah memulakan satu perang dingin yang panjang di antara Amerika Syarikat dan Rusia yang meninggalkan kesan hebat ke atas perjalanan politik semasa di dunia. Maka, berlakulah perlumbaan senjata nuklear yang diikuti oleh beribu-ribu ujian nuklear yang telah membawa kepada pencemaran. "It is hardly an exaggeration to say that Hiroshima could be the beginning of the end of human beings".⁸² Apa yang jelas di sini, penggunaan bom atom ini telah meletakkan manusia dalam keadaan bahaya seandainya berlaku peperangan dan apa yang penting sebagaimana yang dijelaskan di atas.

sekiranya pengurusan konflik dan diplomasi tidak dijalankan dengan baik, maka, kemungkinan penggunaan senjata nuklear ini sentiasa akan menghantui pemikiran manusia.

NOTE

1. Mark Selden, "The United States, Japan and the Atomic Bomb"., *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol. 23, No.1 (Jan-March 1991) hlm. 7.
2. *Ibid.*, hlm. 7.
3. Operasi pembinaan bom atom ini dikenali sebagai Projek Manhattan dan telah dimulakan di peringkat awal Perang Dunia Kedua dan merupakan satu projek yang dirahsiakan oleh kerajaan Amerika. Malahan, Naib Presiden Truman hanya mengetahui mengenai projek ini selepas dilantik menggantikan Presiden Roosevelt.
4. Glenn D. Hook, "Censorship and Reportage of Atomic Damage and Casualties in Hiroshima and Nagasaki", *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol. 23, No.1 (Jan-March 1991) hlm. 20.
5. Sodei Rinjiro, "Hiroshima/Nagasaki as History and Politics", *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol.23, No.1 (Jan-March 1991) hlm. 38.
6. Charles E. Neu, *The Troubled Encounter: The United States and Japan*, New York : John Wiley & Sons Inc., 1975, hlm. 3
7. *Ibid.*, hlm. 4.
8. *Ibid.*, hlm. 5.
9. *Ibid.*, hlm. 9.
10. Jean-Pierre Lehmann, "Japan's Infatuations With The West", *History Today*, Vol. 31, January 1981, hlm. 20.
11. Lawrence James, "The White Man's Burden"? Imperial Wars In The 1890's, *History Today*, Volume 42, August 1992, hlm. 46.
12. *Ibid.*, hlm. 46.
13. Charles, E. Neu, *The Troubled Encounter*, hlm. 48.
14. *Ibid.*, hlm. 48.
15. William L. Neumann, *America Encounters Japan: From Perry To MacArthur.*, Baltimore: The John Hopkins Press, 1963, hlm. 124.
16. *Ibid.*, hlm.124.
17. Wayne S. Cole, *The Road To Pearl Haebour, An Interpretive History of American Foreign Relations*, Illinois: Dovsey Press, 1968.
18. Chales E. Nev., "The Troubled Encaunter", hlm 47.
19. David Kahn, "The Intelligence Failure Of Pearl Harbour", *Foreign Affairs*, Vol. 70 (Nos. 3-5) Winter 1991/92, hlm. 139.
20. John M. Blum., *The National Experience: A History of United States Since 1865*, New York : Harcourt, Brace & World, 1963, hlm. 697.
21. *Ibid.*, hlm. 697.
22. Kosmas Tsokhas., "The British Empire, Australia and The Economic Causes of Pearl Harbor: Part One", *Journal of Contemporary Asia*, Volume 23, No. 4, 1993, hlm. 59.
23. *Ibid.*, hlm. 59.
24. Norman A. Graebner dll., *A History of American People*, Vo. 11, 2nd. Ed., New York : McGraw Hill Book Co., 1975, hlm. 750.
25. Yui Daizaburo, "Between Pearl Harbor and Hiroshima/Nagasaki: A Psychological Vicious Circle", *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol. 27, No.2, (April - June) 1995, hlm. 53.
26. Hans Lois Trefousse, (ed.) *What Happenned At Pearl Harbour? Documents Pertaining to the Japanese Attack of December 7, 1941, and Its Background.* New York: Twayne Publishers, Inc., 1958, hlm. 72.
27. *Ibid.* hlm. 48.
28. *Ibid.*, hlm. 69.
29. Shintaro Ishihara, "America and Japan: Forget Pearl Harbour", *The Economist*, November 30th - December 6th 1991, hlm. 19.
30. Neumann, *America Encounters Japan*, hlm. 276
31. David Kahn., "The Intelligence Failure", hlm. 148.

32. Ibid., hlm. 149.
33. Ibid., hlm. 149.
34. Samuel Eliot Morison., "Pearl Harbour: Documents, The Rising Sun in the Pacific", *Foreign Affairs*, Vol. 70 (Bil. 3-5) Winter 1990/1991, hlm. 154.
35. Louis B. Wright, *The Democratic Experience, A Short American History*, hlm. 424.
36. Teodoro A. Agoncillo., *A History of the Philippines*, New York, New American Library, 1969, hlm. 224.
37. Robert Butow, Japan's Decision To Surrender, hal. 118-120. Dipetik dari Doug Long, "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?", (<http://www.he.net/~douglong/index.html>).
38. Robert Ferrell, (ed.) "Off The Record - The Private Papers of Harry Truman", hlm. 53. Dipetik dari Doug Long, "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?", (<http://www.he.net/2dauglong/index/html>).
39. Kepulauan Mariana merupakan pusat penting pertahanan Jepun. Ia lebih strategik kerana pengeboman Jepun dapat dijalankan dari lokasi Lautan Pasifik berbanding dengan pengkalan di China yang digunakan sebelum ini bagi misi pengeboman. Di petik dari Akira Iriye, *Power and Culture: The Japanese-American War, 1941-1945*, Cambridge, Mass: Harvard Univeristy Press, 1981, hlm 174.
40. Mark Selden, "The United States, Japan and the Atomic Bomb" hlm. 5.
41. Ibid., hlm. 5.
42. Gordon Daniels., "Before Hiroshima: The Bombing of Japan 1944 -5.", *History Today*, Vol. 32, 1982, hlm.18.
43. Mark Selden., "The United States, Japan and the Atomic Bomb.", hlm. 5.
44. Gordon Daniels., "Before Hiroshima: The Bombing of Japan 1944-45.", hlm. 18.
45. Ibid., hlm. 18.
46. William Leahy, *I Was There*, hlm. 259. Dipetik dari Doug Long., "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?".
47. Mark Selden., "The United States, Japan, and the Atomic Bomb.", hlm. 5.
48. David H. James, *The Rise and Fall Of Japanese Empire*, London: George Allen and Unwin Ltd., 1951, hlm. 448.
49. Pacific War Research Society, "Japan's Longest Day", hlm. 20. Di petik dari Doug Long., "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?".
50. Potsdam 2, U.S. Dept. Of State, Foreign Relations of the U.S. The Conference of Berlin (Potsdam) 1945, Vol. 2, hal 1474-1476. Di petik dari Doug Long. "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?".
51. Pacific War Research Society, "The Day Man Lost", hlm. 127. Dipetik dari Doug Long., "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?", hlm.5.
52. Potsdam 1,U.S. Dept. Of State, Foreign Relations of the U.S. The Conference of Berlin (Potsdam) 1945, vol. 1, hlm. 873, 875-876. Dipetik dari Doug Long. "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?".
53. Joseph C. Grew, *Turbulent Era: A Diplomatic Record of Forty Years: 1904-1945*, Boston, Mass: Houghton Mifflin, 1952, hlm. 1428-1429.
54. Walter Mills (ed.) *The Forrestal Dairies*, hal 70-71; Len Giovannitti dan Fred Freed, *The Decision To Drop The Bomb*, hlm. 134 - 136. Dipetik dari Doug Long, "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?", hlm. 7.
55. Manhattan Engineering District Records, Harrison-Bundy files, folder # 77. National Archives. Dipetik dari Doug Long., "Hiroshima : Was It Absolutely Necessary?".
56. Edwin Folgerman, *Hiroshima: The Decision To Use The Atomic Bomb*, New York: Scribner, 1964, hlm. 21.
57. Herbert Feis, *The Atomic Bomb And World War 11*, New Jersey : Princeton University Press, 1966, hlm. 199.
58. Potsdam 1, hlm. 889-894. Dipetik dari Doug Long. "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?".

59. Ronald Takaki, "50 Years After Hiroshima", *Dissent*, Summer 1995, hlm.330.
60. Mark Selden., "The United States, Japan, and the Atomic Bomb", hlm. 8.
61. Martin Gilbert, Winston Churchill: Never Despair, Vol. VIII: (Houghton Mufflin, 1988) hlm. 259 dalam John Rawls., "50 Years After Hiroshima", *Dissent*, Summer 1995, hlm. 326.
62. Ronald Takaki, "50 Years After Hiroshima", hlm. 321.
63. Mark Selden., "The United States, Japan, and the Atomic Bomb", hlm. 11.
64. Sodei Rinjiro., "Hiroshima/Nagasaki as History and Politics", hlm. 38.
65. Ronald Takaki., "50 Years After Hiroshima", hlm. 328.
66. Ibid., hlm. 328-329.
67. Ibid., hlm. 329.
68. "50 Years After Hiroshima", *The Star*, Isnin, 31hb. Julai 1995, hlm. 3.
69. Mark Selden., "The United States, Japan, and the Atomic Bomb", hlm 5.
70. Ellis Zacharias, "The A-Bomb Was Not Needed", *United Nations World*, August 1949, hlm. 29.
71. John Blum, hlm 727.
72. Ruhl J. Bartlett, *Policy and Power, Two Centuries of American Foreign Relations*, New York: Hill & Wang, 1963, hlm 210.
73. John Rawls, "50 Years After Hiroshima", hlm. 326.
74. Doug Long, "Hiroshima: Was It Absolutely Necessary?".
75. Ronald Takaki., "50 Years After Hiroshima", hlm. 329.
76. Ibid., hlm. 329.
77. Mark Selden., "The United States, Japan, and the Atomic Bomb", hlm. 8.
78. Ibid., hlm. 9.
79. Maldwyn A. Jones, "American Wars", Dennis Welland, (ed.), *The United States: A Companion to American Studies*, Methuen & Co. Ltd., 1974, hlm 195.
80. Mark Selden, "The United States, Japan, and the Atomic Bomb", hlm. 8.
81. Michael S. Sherry, "Patriotic Orthodoxy and U.S. Decline", *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol. 27., No.2 1995 (April - June) hlm. 31.
82. Sodei Rinjiro, "50 Years After Hiroshima", hlm. 39.